نیمګړي ارمانونه

(د محمد عالم حیران د شعرونو ټولګه)

سریزه او راټولونه

محمد اسمعیل یون

۱۳۸۷ل

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نيمګړي ارمانونه

(د ولسي شاعر محمد عالم حيران د شعرونو جونګ)

راټولوونکی

محمد اسمعيل يون

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

کتاب پېژندنه

د کتاب نوم:	نیمګړي ارمانونه
شاعر:	محمد عالم حیران
راټولوونکی:	محمد اسمعیل یون
خپرندوی:	یون کلتوري یون
چاپشمېر:	۱۰۰۰ټوکه
لومړی چاپ:	۱۳۶۹ل کال
دویم چاپ:	۱۳۸۷ل کال
د راټولوونکي پرله پسې نومره:	(۲)
د خپرندوی پرله پسې نومره:	(۲)
کمپوزر:	ضیاالرحمن ضیا

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

نیولیک

ګڼه	سرلیک	مخ
۱	د دویم چاپ سریزه	۱
۲	یادښت	۸
۳	سریزه: هرسهار...	۱۰
۴	بېلابېل شعرونه	۲۴
۵	د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه	۷۹

Downloaded from: The Digital Library

د دویم چاپ سریزه

دا شعري ټولګه چې ستاسو په لاسو کې ده، دا د لغمان د یو متوفی شاعر، خدای بښلي محمدعالم حیران، د هغو شعرونو مجموعه ده، چې له نن څخه (۱۹) کاله وړاندې پر ۱۳۶۹ل کال، ما راټوله کړې او پر همدې کال مې په کابل کې چاپ کړې ده. د حیران دا شعرونه ما د نږدې یو کال په بهیر کې هماغه مهال له بېلابېلو لارو، چې ددې ټولګې په سریزه کې ورته اشاره شوې، راټول کړل او پر همدې (۱۳۶۹) ل کال مې د هغه وخت د حکومت د فرهنګي موسسو بېلابېلې دروازې وټکولې، چې دا شعرونه پرې چاپ کړم، خو د چاپ امکان یې برابر نه شو. هغه وخت له دولتي چاپي امکاناتو پرته نور امکانات نه وو، شخصي چاپ هم ډېر دود نه و، تر دې دمخه په ټول افغانستان کې فکر کوم د چاپ په دومره اوږده بهیر کې، یو ازې دوه یا درې عنوانه پښتو کتابونه په شخصي لګښت چاپ شوي وو، نور په شخصي لګښت د چاپ کلتور بېخي دود نه و.

زه چې ددې ټولګې د چاپ په برخه کې له دې موسسو نهیلی شوم، نو د شخصي چاپ مفکورې مې په ذهن کې

Downloaded from: ketabton.com: The Digital Library

غځونې وکړې، هغه وخت د شخصي لګښت پیدا کول هم څه اسانه خبره نه وه، ډېر هلې ځلې مې وکړې، په دې برخه کې هم پاتې راغلم، خو په پای کې مې په خپل ټولګیوال (پښتون بهرامزي) ستړګې خوږې شوې. (دا مهال زه د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې د درېیم ټولګي محصل وم.) پښتون بهرامزی زما ټولګیوال هم و او زما نږدې ملګری هم، په درس کې په منځنۍ کته ګورۍ کې راته، خو د پښتونولۍ او ملي احساس له مخې په لومړۍ درجه اشخاصو کې و، اقتصاد یې هم ترمنځنۍ کچې لږ لوړ و. دده نیکه بهرام خان د مشروطه غوښتونکو د غور ځنګ فعال غړی و، نو ځکه ده خپل تخلص د پلار پر ځای، نیکه ته منسوب کړی و، لنډه دا چې دی پر پښتو ډېر مین ځوان و، تل به یې ماته ویل: ((پښتو ته د فکري او فرهنګي کار سرته رسول ستا کار دی، خو که چېرې خبره د خرپ او ترپ، پیسو او یا هم د زور راغله، نو بیا ته موږ ورته پرېږده...)) کله چې ددې کتاب د چاپ خبره راغله، نو ما ورته وویل، چې فکري کار خو ما ترسره کړ، اوس نو راځه دا بل کار ستا سو دی، هغه وویل: ((راځه دا سې به وکړو چې پر نورو کسانو به وګرځو، که څوک پیدا نه شول، نو بیا به خپـــل زور ووهو)). ډېره لټه مـــو وکړه، خو څوک پیدا نه شول. په پای کې دی مجبور شو خپله هغه

Downloaded from: The Digital Library

پانگه چې له کوره يې هم پته وه، راوباسي او د کتاب د چاپ غم وخوري، کله چې چاپخونې ته لاړو، په هغو پيسو هم چاپ ناشونی و. څو ورځې نور هم د پيسو په لټه کې شو، له خپل يو بل ملګري څخه مې يو مقدار پيسې د احسن پور په توګه واخيستې، نو په دې ډول د کتاب چاپ لګښت پوره شو. بيا مې له ښوونې او روزنې وزارت څخه، (په شخصي لګښت د

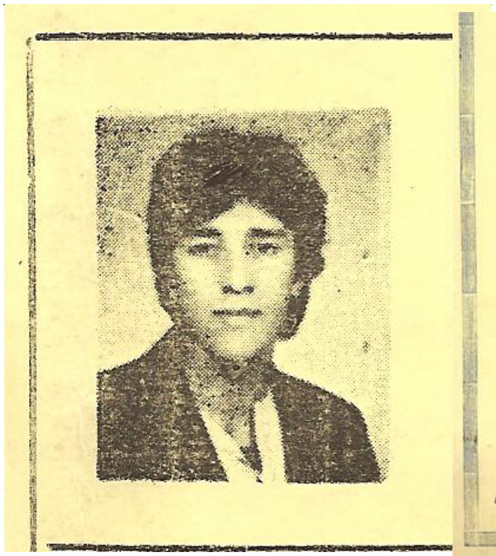

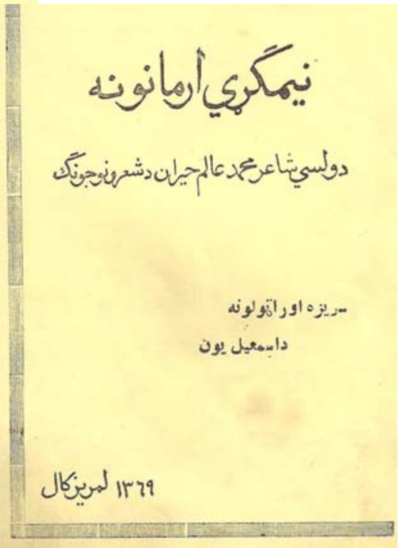

کتاب چاپ) امر واخيست، هغوی خپلې چاپخونې ته وليکل چې که چېرې دوی په خپل لګښت کتاب چاپوي، ورته چاپ يې کړئ! د پوهنې چاپخونې رئيس ښاغلی عبدالکبير کاکــــــــــړ مې پېژندګلوی و، د لغمان و، فرهنګي سړی و،

Downloaded from: The Digital Library

د محاسبې رئيس يې را وغوښت او ورته يې وويل، چې موږ سره مرسته وکړي او ډېره ګټه را باندې ونه کړي، د څو ورځو په بهير کې مو په حروفچيني ډول د کتاب د چاپ کار خلاص او د يو زر ټوکو په شمېر مو کتاب چاپ کړ. د کتاب پښتۍ ساده، پر لومړي مخ د کتاب عنوان او پر څلورم مخ د ښاغلي پښتون بهرامزي عکس او له هغه څخه شوې مننه چاپ شوي وو.

د کتاب تر چاپ د مخه ما او بهرامزی صيب دا سې تړون کړی و، چې کله کتاب چاپ شو، نو د خرڅلاو له لارې به يې ده ته خپلې او زموږ بل ملګري ته خپلې پيسې بېرته ورکوم او که چېرې يې پيسې زياتې شوې، په هغو به نور کتابونه چاپوم. کله چې کتاب چاپ شو، زه او پښتون بهرامزی له خوشالۍ نه په کاليو کې نه ځايېدو. د يوې مياشتې په بهير کې مو په زور او رضا پر ليکوالو او د شعر پر مينوالو دا اثر خرڅ کړ، عاشق الله فرياد او اکبر کرګر موږ سره په دې برخه کې ډېره مرسته وکړه، د کتاب تر خرڅلاو وروسته د پښتون بهرامزي پيسې هم پوره شوې او زموږ د هغه بل ملګري پور هم خلاص شو، خو څرنګه چې ځينې کتابونه له موږ څخه په وړيا ډول تللي وو، نو د بل کتاب چاپ ته څه تړې پاتې نه شول، خو موږ ته يوه لويه لاره خلاصه شوه او هغه دا چې په شخصي لګښت کتابونه چاپولای او بېرته يې لګښت هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

راکښلای شو، دا یو فرهنګي انقلاب نه و، خو د یو فرهنګي انقلاب د پیلامې لپاره یې موږ ته د جرئت وزرونه جوړ کړل، بیامو همدې لړۍ ته دوام ورکړ، هغه وخت اکثرو خلکو زموږ ددې هڅې ملاتړ وکړ، خو ځینو به اعتراض کاوه، چې ولې یې د لګښتوال عکس چاپ کړی او مننه یې ترې کړې، خو موږ به ورته ویل، دا د هغه حق دی، هغه چې د یو کتاب لپاره دومره لګښت ورکوي، نو له موږ څخه په یوه مننه، څه شی کمېږي؟ دې سره به نور خلک هم تشویق شي، چې همدې لړۍ ته دوام ورکړي. اوس چې له هغه وخته نږدې شل کاله تېرېږي او خپله زما په لاس، تر سلو عنوانو زیات هغه اثار چاپ شوي، چې لګښت یې زموږ هېوادپالو فرهنګپالو افغانانو ورکړی دی. موږ پرې زیات خوشاله شوي یو او دا کار یو فرهنګي انقلاب ګڼو. ان د دې کتاب تر چاپ نږدې شل کاله وروسته بیا هم دا اثر په شخصي لګښت چاپېږي، خو هغه خوند او مزه چې ددې کتاب پر لومړي چاپ ما څکلي، تراوسه یې زما فرهنګي مینه تازه ساتلې ده، نو ددې کتاب د بیا چاپ پر وخت لازمه ګڼم، له ټولو هغو فرهنګپالو څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ددې کتاب او نورو اثارو د چاپ په برخه کې مرستندوی شوي، مننه وکړم، په تېره بیا له ښاغلي پښتون بهرامزي څخه. ښاغلی بهرامزی د تنظیمواکۍ د جګړو پر مهال د یوه خونړي تنظیم له خوا بندي شو ، خو خدای خبر چې د خدای مخلوق ته د ده د کومې ښېګنې له امله روغ رمټ، له دې وژونکو وژغورل شو ، زما خو زړه دا وايي چې کېدی شي ، د ګڼو ښېګڼو تر څنګ يې د فرهنګي خدمت دا یوه ښېګڼه هم مخې ته ودرېدلې وي. بهرامزی اوس په ډنمارک کې ښه ژوند لري، خو څومره چې زه هغه پېژنم د حیران کتاب د چاپ خاطره به يې اوس هم په ذهن کې همداسې تانده وي.

له دې داستان څخه مې هدف دا و چې د هېواد فرهنګ ته کار کول له دغسې ستونزو ، کړاوونو ، دردونو ، خو ډېرو خوندونو سره مل دی. که څوک د زړه له تله خپلو هېوادوالو سره مینه ولري، نو خدای(ج) يې ضرور د بري مقام ته رسوي. ما خپله فرهنګي مبارزه له همدغو حالاتو راپیل کړې، اوس د نورو لويو فرهنګي کارونو ، چې ترسره کول يې زما په وس کې نه دي، خو د بریالیتوب په لټه کې یې یم او د زړه له کومې ورته کار کوم، له خپلو هېوادوالو هیله لرم، موږ ته د دعا لاسونه پورته کړي، چې خپل هېواد د پردیو له کلتوري

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com

او فکري يرغل څخه وژغورو او د نړيوالو په کلتوري تصويرونو کې، موږ هم د خپل کلتور ځلانده تصوير په خپلو سترګو وګورو.

په همدې هيله
پوهندوی محمد اسمعيل يون
د ۱۳۸۷ل کال د سلواغې ۵مه
کابل- افغانستان

Downloaded from: The Digital Library

یادښت

د خوښۍ ځای دی، چې د ښوونې او روزنې مطبعه د خپلو بنسټیزو دندو، یانې د هېواد لوښو او زامنو ته د درسي کتابونو د چاپولو په څوا کې یو ځل بیا ددې بری ترلاسه کړ، چې د یو ځوان او تکړه شاعر محمد عالم حیران، د شعرونو مجموعه چاپ کړي.

محمد عالم حیران په یوې غریبې کورنۍ کې سترګې پرانیستي، خپل خوږ عمر یې خلکو ته د خدمت په لار او د خپلې مورنۍ خوږې ژبې پښتو په پاللو او روزلو کې تېر کړی دی.

د حیران د شعرونو دا مجموعه د ښاغلي محمد اسمعیل یون په زیار او هڅه راټوله او چاپ ته تیاره شوې ده. د حیران شعرونه یو خاص خوند او کیفیت لري او لکه څنګه چې له زړه نه پاڅېدلي په زړه لګي او هغه ته قوت ښيي. د ښوونې او روزنې مطبعه په داسې حال کې، چې ښاغلي یون ته د هغه د کار او زیار په لار کې ستر بریالیتوبونه غواړي، خپله دنده بولي، چې د هېواد د بډای فرهنګ په ژوندي ساتلو کې د هر راز علمي، ادبي او هنري اثارو په چاپولو او خپرولو کې خپله ملي او هېوادنۍ دنده سرته ورسوي.

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

په درنښت
ډيپلوم انجنير عبدالکبير کاکړ
د ښوونې او روزنې د مطبعې رئيس

Downloaded from: The Digital Library

سریزه:

هر سهار چې د چمن کونج او کنار لټوم
زه په هغو ګلځېرو کې مخ د یار لټوم

ولسي شعر او شاعري د هرې ټولنې د ادبیاتو یوه ځانګړې او غوره برخه جوړوي او د ادبیاتو د نورو برخو تر څنګ په ډېر ژور ډول د ټولنې د حالاتو او پېښو انځورنه کوي.
په ولسي شاعرۍ کې د ټګۍ برګۍ او تېر ویستلو نښې او نښانې نه لیدل کېږي، له یوه پاک زړه څخه راوتلې وي او د هر چا د زړونو تل ته ننوزي. په ولسي شعر کې د کوم واکمن ستاینه او د هغه د زور تر برچې لاندې د هغه توصیف نه لیدل کېږي او نه دا شاعري د بازار په تله د ورځې په نرخ خرڅېږي، بلکې ولسي شعر او شاعري د ټولنې تاریخ دی، د هغې د ماضي هنداره ده او د راتلونکي لپاره الهام.
او ښه خو لا دا ده چې زموږ د پښتو ژبې ولسي شاعري ډېره غني او پراخه ده او زموږ د ټولنې او د هغې د روحیاتو د پېژندنې یوه ځلېدونکې پاڼه ده. ولسي شاعري خپله په ولس کې د زېږېدونکو شاعرانو زېږنده ده او د پردیو له هر ډول اغېزې څخه لرې پاتې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو ليکوال وايي: ((د خلکو سندرې هغو خلکو ويلي دي چې سواد يې نه درلود. ليکل او لوستل يې په عمومي توګه نه وو زده او دا سواد نه لرل باعث شوې ده، چې عاميانه شاعران د هر ډول بهرني تاثيراتو څخه محفوظ پاتې شي. دوی کومه نمونه، نه درلوده چې د هغه څخه تقليد وکړي د شعري قواعدو کوم اقتدار نه و، چې د هغه څخه پيروي وکړي. نو دوی مجبور وو، چې د خپل شخصي ابتکار څخه کار واخلي او نوی شعر خلق او ايجاد کړي او دې مجبوريت دا سې ادب راپيدا کړی دی، چې لوړ شعري ارزښت لري او په واقعي توګه د يوه ولس روح منعکسوي.[1]

يو بل پوه وايي: ((د عوامو هنر همېشه ساده وي، زيات تجمل او سينګار نه قبلوي او د ژوند له حياتي اړتياوو سره پيوستون لري.))[2]

د پښتو شاعرۍ زياته برخه د پښتو په ولسي شاعرۍ پورې تړلې ده. هغه خوند او زور، چې زموږ په ولسي شاعــــــرۍ کې ليدل کېږي او د خلکو زړونو ته ښه رسېږي، زموږ په معياري شاعرۍ کې چې د باسوادو يا د تحصيل لرونکو

---

[1] پوهاند دوکتور مجروح، وږمه مجله، ۱۳۵۴ل کال، ۴ګڼه، ۲۷مخ.

[2] محمد صديق روهي فولکور پېژندنه، د علومو اکاډمي، ۱۳۶۵ل کال، ۱۲۸مخ.

Downloaded from: The Digital Library

شاعرانو زړېنده ده او د هغوی له خوا رامنځته شوې، نه لیدل کېږي. اوس هم په زیاتو کورونو کې حتی د ښارونو په زیاتو کورونو کې د سیمه ییزو او محلي سندرغاړو کیستونه اوربدل کېږي او دا د دې ښکارندويي کوي، چې زموږ ولسي شعر زموږ د خلکو پر زړونو ښه لګېږي او له هغه څخه خوند اخلي.

د پښتنو زیاتې او یا که ووایو ټولې سیمې له ولسي شاعرانو څخه ډکې دي، خو په ځانګړي ډول د هېواد ختیزه سیمه د پښتو د ولسي شعر او هم د معیاري شعر او ادبیاتو د یوې سترې زېږندویزې سیمې حیثیت لري. دلته دا سې شاعران زېږېدلي، لوی شوي او ژوند یې له لاسه ورکړی، چې کلونه کلونه به یې د شعرونو انګازې زموږ د خلکو په زړونو کې تاوېږي. د ملنګ جان، محمدنور، شیخ احمد خان، حنان او له دا سې نورو نومونو سره زموږ خلک ښه بلد دي او پر زړونو یې ښه لګېږي، خو موږ دلته پر یو بل ولسي شاعر محمد عالم حیران چې ده به هم د هغو ځای نیولی وای خو ژوند ورسره یاري ونه کړه او په ډېره ځوانۍ کې یې ورژاوه او له شعرونو ډک زړه یې ګور ته کښته کړ، خبرې کوو. خو بیا هم ده د ژوند په ډېره تنګه او لنډه موده کې د خلکو په زړونو

Downloaded from: The Digital Library

کې خپل ځان ته لاره پرانیستله او په خپلو خوږو شعرونو او اواز یې تل تر تله د خلکو په زړونو کې د اوسېدو ځای پیدا کړ. دی د لغمان ولایت د الینګار په ښکلې شاعرانه سیمې، هغه سیمه چې طبیعت یې شاعرانه دی، جوړښت یې شاعرانه دی او خلک یې شعر مزاجه دي، زېږېدلی دی، نو باید حیران ښه شعرونه ووایي او خواږه یې ووایي.

یوه لیکوال، هغه وخت چې حیران ژوندی، و د هغه په باب لیکلي: ((محمد عالم حیران د محمد سالم زوی د لغمان ولایت د الینګار ولسوالۍ په کټهل کې پر ۱۳۳۰ل کال زېږېدلی دی. نوموړی شاعر له ډېرې غریبې کورنۍ څخه دی، کسب یې نجاري دی، سربېره پر دې چې تکړه نجار دی په زړه پورې هنرمند هم دی، ډېر کیسټونه لري. نوموړي شاعر مکتب نه دی لوستی، سواد یې له خپلو همزولو څخه زده کړی دی.

حیران د شعرونو دوه مجموعې لري، چې دده د وینا له مخې یې د شعرونو تعداد (۲۲۰۰) ټوټو ته رسېږي، اکثره شعرونه یې عشقي دي. د ښاغلي حیران ځینې شعرونه د ورځپاڼو له خوا چاپ شوي او ځینې شعرونه یې په راډیو او ټلویزیون کې د هنرمندانو له خوا ویل شوي دي)).[1]

---

[1] الینګاري شاعران، عزیز تحریک، ناچاپ.

Downloaded from: The Digital Library

کله چې حیران پنځه کلن و ، نو له خپل پلار سره یې په نجارۍ کې مرسته کوله او کله چې یې د خپلو ملګرو او په مسجد کې د کتابو د لوستلو په واسطه سواد زده کړ، نو له شعر او شاعرۍ سره یې هم علاقه پیدا شوه او په لږه موده کې یې پر شعر ویلو پیل وکړ او پر **۱۳۴۵**ل کال یې خپل ځینې شعرونه محلي هنرمندانو ته ورکړل او د هغو له خوا زیات تشویق شو. حیران پر **۱۳۶۱**ل کال د کابل د تلاشۍ په کنډک کې سرتېری شو ، څه موده وروسته له هغه کنډک څخه جنايي کورس ته معرفي کړای شو. پر **۱۳۶۲**ل کال له کورس څخه فارغ شو ، د همدې کال د میزان په میاشت کې یې د وظیفې پر اجرا کولو پیل وکړ او د همدې کال د جدي میاشتې پر لسمه نېټه د لغمان ولایت د ((ده زیارت)) په کلي کې په یوې مخامخ جګړه کې شهید شو. روح دې ښاد وي.

له محمد عالم حیران څخه دوه زامن او دوه لورګانې پاتې دي. اوس راځو د حیران د شاعرۍ ځرنګوالي او څومره والي ته !

حیران د خپل ټول **۳۲** کلن ژوند په موده کې هر څه چې یې له لاسه کېدل ویې کړل او ښه خو لا داده ، چې د ژوند سختیو او کړاوونو د شاعرۍ پر لاره بوته او په کومې بلې لارې یې د تلو تکل ونه کړ. سعدالله جان برق وایي: ((په هر چا چې غم ډېر شي

Downloaded from: The Digital Library

نو دریو شیانو ته به مخه کوي. یا به لېونی کېږي، یا به شرابو ته پناه وړي او یا به شاعرۍ ته مخه کوي.)) [۱]

که موږ د ژوند د سختیو پورتنیو دریو نتیجو ته وګورو، نو ښه به هغه څوک وي، چې شاعرۍ ته مخه کړي او یا شاعري ورته مخه کړي او دوه نورې خو یې انسان د ټولنیز ژوند له عادي بهیر څخه باسي. خو حیران هم ښه په دې دی، چې شاعرۍ ته یې مخه کړې او په دې توګه یې د ژوند له سختیو سره د مبارزې لاره نیولې ده. حیران د خپل ځوان او لنډ عمر په موده کې وکولای شول، په خپلو ځوانو شعرونو سره د ژوند او د خپلې ټولنې مختلف اړخونه راوسپړي او د شعر او نظم په ژبه یې د موسیقۍ څپې هم له شعر سره یوځای کړي، چې وکولای شي د خپل زړه کوکې په لا ښه ډول خلکو ته ورسوي.

---

[۱] لاس او ګرېوان، د عبدالرشید رشید خار د شعرونو جونګ، د سعدالله جان برق سریزه.

Downloaded from: The Digital Library

هغه په ډېره تنکۍ ځوانۍ کې پر شعر ليکلو پيل کړی و، کله چې د هغه شعرونه محلي سندرغاړو د موسيقۍ په څپو کې ولوستل، نو دده پېژندګلوي هم له هغو سره زياته شوه، ترڅو چې دی يې هم له خپلو شعرونو سره يوځای د موسيقۍ زړه راکښونکې سمندر ته کش کړ او دې کار خو د حيران شاعري او شهرت ته دومره ځواک ورکړ، چې نن يې موږ هم دې ته مجبور کړو، چې قلم را واخلو او د هغه د ژوند او سندرو په باب تر وسه وسه څه وليکو. حيران د خپل ژوند تر وروستي بريده د ځومره والي او ځرنګوالي له پلوه د کتنې وړ شعرونه ليکلي او په دې موده کې يې په خپل اواز په سلګونو کيسټونه ثبت کړي دي. خپل شعرونه يې هم د موسيقۍ په څپو کې ويلي او د نورو هم.

د حيران ټول شعرونه د موسيقۍ په څپو برابر دي، چې دا کار زموږ د ولسي شعر يوه غوره ځانګړتيا ده او برابر خو بايد ځکه وي چې هغه په خپله يو مين هنرمند و او پر موسيقۍ پوره بلد و. اوس په لغمان ولايت کې داسې کور کوم يو که پيدا شي چې دی ټيپ غږوي او د حيران کيسټ دې ورسره نه وي، ما هم د هغه زيات شعرونه د هغه په خپل اواز او هم د نورو سندرغاړو له خولې له کيسټونو څخه د کاغذ پر مخ کښلي دي.

د حيران د شعرونو د زور څپې نه يوازې د يوې محدودې سيمې له پولو څخه رابهر شوې، بلکې زموږ د يوه معياري

Downloaded from: The Digital Library

شعر په توګه یې په ټول هېواد کې انګازې وکړې او ډېر ځله به مو دا شعر د راډیو افغانستان له خپو څخه د مشهورو سندرغاړو له خولې اورېدلی وي، چې وايي:

هر سهار چې د چمن کونج او کنار لټوم
زه په هغه ګلخېرو کې مخ د یار لټوم

حیران سره له دې چې ښوونځی نه و لوستی او تحصیل یې نه و کړی او نه یې د شعر او شاعرۍ په باب کومه علمي څېړنه او پلټنه کړې وه، خو څرنګه چې د شاعرۍ زیاته زېږندوینه پر فطرت ولاړه ده، ده هم له خپل فطري لیاقت او ذکاوت څخه په کار اخیستلو سره داسې شعرونه وزېږول، چې مړینه به یې ډېر کلونه په بر کې ونیسي او د ځینو مړینه خو به یې تر هغه چې زموږ ولس ژوندی وي، ناشونی کار وي.

حیران د شعر په بېلابېلو فورمونو کې شعرونه کښلي، خو ده خپل زیات شعرونه همدغه د پښتو د ولسي شعر په چوکاټونو، یو شمېر یې د غزل او یو شمېر نور یې په پښتو کې باب له عربي ژبې څخه راغلیو چوکاټونو کې لیکلي دي. شعري ژبه یې نرمه، ساده او روانه ده او له تجمل، پېچلتیا او تېروستنې څخه خالي ده. داسې ښکاري چې خپل ټول شعرونه یې له پاک زړه څخه راکښلي او هېڅ ډول کینې ته یې په کې ځای نه دی ورکړی، چې دا هم زموږ د ولسي شعر یوه بله غوره ځانګړنه ده.

Downloaded from: The Digital Library (c) ketabton.com

څرنګه چې حیران پر موسیقۍ پوره بلد و، نو شعرونه یې د موسیقۍ له څپو سره ډېر ښه ویل کېږي او په ځینو وختونو کې خو په سېلابي سیستم پسې هم دومره نه دی ګرځېدلی مقصد چې له موسیقۍ سره برابر راغلی، په همغه یې بسنه کړې ده، ځینې شعرونه یې که د کاغذ پر مخ همداسې ووایو نو شاید له سکتې سره به مخامخ شو، خو که د موسیقۍ له څپو سره یې یو ځای کړو، ډېر خوند به ورڅخه واخلو، وګورئ دا شعر له موسیقۍ سره څومره ښه راغلی دی:

ســترګو دې بیــا نــاغې پیــدا کړلــې غمجنــې دې
چـــا نـــه ګـیلـــه مـــنې دې د زړګـــي ســـره
خـــاطر دې بیـــا ولـــې مـــلال دی د زړه ســـره زمـــا
ســترګې دې بیــا نــاغې نــاغې شــوې نــاز پــروره زمــا
چاتــه لـــه درده غـــاښ چیچـــی لـــرې دلبـــره زمـــا
په مخې دې مړې اوښکې خورې سلګۍ غمجنې دې
تر پایه...

او یا هم دا شعر:

د زړګي پټ زخمونه وښیمه چاته
سل کړم د مینې سودا

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: The Digital Library

د محتوا له مخې د حیران په شعرونو کې ملي، وطني او د ځانګړي انساني مینې روحیه زیاته لیدل کیږي، خو په دې کې بیا انساني مینې ته ځانګړی ځای ورکړ شوی دی.

د حیران د شعرونو یوه بله غوره ځانګړنه په دې کې ده، چې دی سره له دې چې په یوې داسې شاعرانه سیمې کې زیږیدلی، چې شاوخوا یې ټوله ولسي شاعرانو نیولې وه، خو دی هیڅکله د هغو تر اغیزې لاندې نه دی راغلی. کله چې په کیسټ کې د هغه شعر د کوم هنرمند او یا په خپله د هغه له خوا ویل کیږي، سړی له ورایه پوهیږي چې دا د حیران شعر دی. حتی ډیر خلک چې سواد هم نه لري، له نورو شاعرانو څخه یې شعرونه بېلولی شي او دا ځکه چې دده په شعرونو کې یو ځانګړی درد پروت دی. که د شعر پېژندنې او اروا پوهنې له مخې د حیران پر شعرونو سوچ وکړو، نو دی له ژوند څخه ناراضه او نا امیده ښکاري. زما په فکر او ګومان دده دا نهیلي له دوو وجو کېدی شي ده ته پېښه شوې وي:

په لومړي ګام کې د ځانګړي انساني مینې له کبله چې شاید چا سره یې مینه درلودلـــــه او بیا خپلې هیلې ته نه دی رسېدلی. او په دویم ګام کې د اقتصادي ستونـزو له کبله،

Downloaded from: The Digital Library
(c) watan.com

ځکه چې دی له کوچنيوبه له سترو اقتصادي ستونزو سره مخامخ و.

خو بيا هم په شعر کې يې دومره زياته نا اميدي نه ليدل کېږي چې سړی حکم وکړي، چې دی په مطلق ډول په نهيلۍ کې غرق دی، خو له اواز څخه يې داسې برېښي چې د ژوند شپې پرې چندان ښې نه دي تېرې شوي. حيران د خپل عمر په ډېره لنډه موده کې په دې بريالی شو، چې ډېر شعرونه يې زموږ له معياري شعر سره سيالي وکړای شي او که د موسيقۍ له څپو سره يې برابرښت په پام کې ونيسو، زموږ تر ډېرو معياري شعرونو ښه برېښي، وګورئ دا غزله:

زه چې ژړېږم اشنا هم ژاړي
ټوله دنيا زما په غم ژاړي
زما د ژوند صحنه قلم ليکلې
که حيران نه ژاړي قلم ژاړي

او يا هم دا غزله:

ما ته په کعبه د چا قسم مه راکوه
مينه مې حرم دی بل حرم مه راکوه

دغه راز د حيران په شعرونو کې د ځانګړې ژمنې روحيه هم ښه ځلېږي، هغه له نن څخه لږ تر لږه پنځه لس کاله وړاندې په خپل شعر کې وچو شونډو، په اوښکو لندو سترګو، زګېروېو

(c) ketabton.com: The Digital Library

او سلګیو ته ځای ورکړی دی، خو زموږ ځینو ځوانو شاعرانو اوس قلم تېره کړی دی او پر دې شیانو خپل وخت تېروي.

ملګریه ستا یه خط و خال ستا یه
ښکلا د ښکلو د جمال ستا یه
په اوښکو سپینې سترګې څه کړې پرېږده
د تورو سترګو ناز و خیال ستا یه

تر پایه...

همدا ډول حیران د ټولنې د هغه وخت د روان ژوند په باب او په هغې کې د اشخاصو د چلند په باب هم په ښکلې بڼه انتقادي نظمونه لیکلي او د خلکو غوږونو ته یې رسولي او پر خلکو هم ډېر ښه لګېدلي، دا ځکه چې خلکو دا کارونه په خپلو سترګو لیدل او ورسره پوره بلد وو. سره له دې چې دده دا ډول لیکنې به پر هنري ارزښتونو ولاړې نه وي، یانې شعري ځانګړنې به په کې په پوره ډول نه وي مراعات شوې، یانې نظمونه دي، خو خلکو او ولس ته یې تر ډېرو شعرونو زیات ارزښت درلود، دا ډول نظمونه د هر شاعر په شعرونو کې موجود وي، هېڅ داسې شاعر نه شته چې د هغه ټوله شاعري دې پر هنري معیارونو ولاړه وي.

Downloaded from: The Digital Library

خو د حیران دا نظمونه پر خلکو ښه لګېدل، وګورئ دا نظم یې:

درد مې په زړه دی ته ګولۍ راکې د سر ماما
مرض ته ګوره بیا نسخه راکړه ډاکټر ماما

او یا هم دا نظم:

د الینګار موټر کې مه ځئ غورازه ده
ترلې جنازه ده ځان ساتئ ګوره خلکو

یوه بله خبره چې د یادولو وړ ده، هغه داده چې هنرمند ته زموږ په ټولنه کې تل ترتله په ټیټه سترګه کتل شوي. حیران هم دې خبرې ته متوجه دی او وایي:

د جاهلانو خندا اورمه ځوربږم
خلک مې ولې کچه بولي
هنر زما پیشه ده

دغه راز یو بل ټکی چې د حیران په شعرونو کې د یادولو وړ دی هغه دادی، چې په شعرونو کې یې ځینې کلمې له

(c) ketabton.com: The Digital Library

محاوروي شکل سره سمې راوړې دي، يانې څنګه چې په ورځني ژوند کې د خلکو له خوا کارول کېږي.
لکه:

درد مې په زړه دی ته ګولی ((راکی)) د سر ماما

دلته د (راکوې) فعل د (راکی) په بڼه راغلی دی.

په هر حال حيران شاعر و او ښه شاعر و او شعرونه به يې تر ډېره وخته زموږ د ولس او خلکو په زړونو کې پاتې وي. په پای کې له درنې خور ځوانې شاعرې پلوشې ساپۍ، ګران ورور ځوان شاعر لعل پاچا او ګران شاعر عاشق الله فرياد څخه د زړه له کومې مننه کوم، چې له ما سره يې د مرحوم حيران د شعرونو په راټولولو کې مرسته وکړه او په همدې هيله چې خدای بښلي حيران ته خدای اته واړه جنتونه ورکړي او روح يې ښاد وي، خپلو خبرو ته د پای ټکی ږدم.

په درنښت
په ټوله پښتنه مينه
اسمعيل يون
۱۳۶۹ل کال

Downloaded from: The Digital Library (c) ketabton.com

٭

هر سهر چې د چمن کونج و کنار لټوم
زه په هغه ګل ښېرو کې مخ د یار لټوم

ما د مینې فیصلو کې یو اشنا غوره کړ
محبت مې د ګلرخو په دنیا غوره کړ
اوس د مینې په ساحو کې وفادار لټوم

ژوند مې مینه مرګ مې مینه سودا مینه ده
ما د زړه په سر ښکل کړی رښتیا مینه ده
اوس په مینه د خوږې مینې دلدار لټوم

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا د زلفو زولنو کې زړګی ګیر دی زما
نه مې خوب شته نه خندا شته مدام ویر دی زما
ستا د تورو زلفو ځوکې تار په تار لټوم

رنګ مې تور دی وچې شونډې سودايي غوندې شوم
کور او کلی رانه پاتې صحرايي غوندې شوم
زه حیران د تورو غرو ځوکې ناچار لټوم.

Downloaded from: The Digital Library

پاکــه ربــه نــن د مینــې اشــنا نــه شــته
ځمکــه نــه شــته اسمان نــه شــته دنیــا نــه شــته

پــرون جــوړې منظــرې وې پــه ســرو ګلــو
نــن خــورې ورې کېــږدی پــه بیــدیا نــه شــته

پــه ســرو ګلــو بــه غوغــا وه د بلبلــو
هغــه ســوز و ســاز بلبلــې بــورا نــه شــته

کــانې بــوتې راتــه لپــې لپــې ژاړي
وایــي ښــکلې نــازولې لــیلا نــه شــته

بېهــوده د وفــا تمــه کــړي حیرانــه
ګلرخــانو کــې یــو تکــی وفــا نــه شــته.

Downloaded from: The Digital Library

✵

د زړګـــي پـــټ زخمونـــه وښـــيمه چاتـــه
سل کړم د مينې سودا
خاونـده هېڅـوک مـې غـوږ نـه نيسـې ژړا تـه
سـل کـړم د مينـې سـودا
د بـېلتانـه پـه تـور مـاتم کې
ځان رانه ورک دی په عالم کې
څـه وکـړم لاس مـې نـه رسـېږي بلـې خواتـه
سـل کـړم د مينـې سـودا
نور به په څه زړګی خوشال کړم
را چې پـه خپله ځان حلال کړم
څـو بـه سـړې سـړې ګيلـې کـوم اشـنا تـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سل کړم د مینې سودا
په تندي تل خورم ګوزارونه
وهم د سرو وینو غړپونه
عالمه څه به مې پېښېږي انتها ته
سل کړم د مینې سودا
وینې دې ډنډ ګرځي ګوګل کې
له ناروا به څه حاصل کې
حیرانه څو به لاس په نام یې بېوفا ته
سل کړم د مینې سودا.

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

د ژوندون په سرمايو مې تالان راغی
په ګلشن زما د وصل خزان راغی

يو پرهار نه دی چې غم د تشخيص وخورم
مرګنی د يار له لوري پيکان راغی

پرورش مې د خاطر په وينو ورکه
اوس خزان مې په هغه ګلستان راغی

د زړه وينې مې شراب ورته نيولي
بنه چې بيا مې نازولی جانان راغی

که په سترګو د وفا ورته نظر کړې
په اميد د وصال سوی حيران راغی.

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

یاره داسې خوار زار شې لکه زه
په غمونو گرفتار شې لکه زه

خدای دې اورد عاشقۍ په تندي بل کړه
چې خبر د عشق په کار شې لکه زه

چې دا هومره اجتناب کړې له عاشقو
هسې گیر په گل رخسار شې لکه زه

د غمجنو غم هوس مه بوله پوه شه
له غمجنو خبردار شې لکه زه

زه حیران به نو نور څه وایم دلبره
د غمونو سزاوار شې لکه زه.

Downloaded from: The Digital Library (c) ketabton.com

✵

ستا د غم غشی مدام د زړه په سر خورم
ناست په ویر یم مدام وینې د ځیګر خورم

دا خو ستا د ښکلا حسن ګدایي ده
چاهلانو تند کونه در په در خورم

که د یار له لاسه زهر او زقوم وي
په مزه یې لکه شات او یا شکر خورم

زه حیران به عاقبت ځان پرې قربان کړم
په ډیوه د مخ څرخونه برابر خورم.

Downloaded from: The Digital Library

طبیبه نه روغېږمه مشکل مې شو علاج
له تشې تبې نه یمه د سل مې شو علاج

بې ځایه خواري مه کړه زه په خپل مرض پوهېږم
قسم زما په رب دی نور په هېڅ شي نه روغېږم
د یار دیدن علاج دی نه چې بل مې شو علاج

دوه سترګې راښکاره کړه نور مې هېڅ په ارمان نه شته
درمان زما د رنځ دی اشنا ، بل څه درمان نه شته
بس دا تسکین د رنځ دی تل تر تل مې شو علاج

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

د ناز په کرشمو کې دې یو بل عجیب اثر دی
ارمان د ناچار عمر او تسل مې د ځیګر دی
خوږو سترګو ستونه مو سېدل مې شو علاج

لاسونه را تر غاړه مو سکه خوله په خندا ډکه
ابتره ساه نیولې وار خطا ده ځکه پکه
حیرانه په رښتیا چې اوس بیلکل مې شو علاج.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې د مینې ډکه ښکلې دنیا ورانه شوه
بیانو د عاشقو زنده ګي په رښتیا ګرانه شوه

زړه په یار مین شو سترګې ژاړي ګرېوان څیري شو
ټوله رسوایي مې له ټوټې ټوټې ګرېوانه شوه

زه ملامت نه یم ما د مینې قانون ومنه
ښه ده چې خطا او سهوه ټوله له اشنا نه شوه

زه به د غمجنې زنده ګۍ شکایت چاته کړم
واړه بې رحمي مې له دې بې رحمه جانانه شوه

حال زما د سوي، له دې سوو او ښکو وپوښته
دغه افسانه د تمام عمر له حیرانه شوه.

Downloaded from: ketabton.com : The Digital Library

✵

ملګريــــه ســـــتايه خـــط و خـــال ســـتايه
ښـــــکلا د ښـــــکلو د جمـــــال ســـــتايه

پـه اوښــکې ســپينې سترګې څـه کـړې پرېـږده
د تـــورو ســـترګو نـــاز و خيـــال ســـتايه
زمـــا پتـــري د وچـــو شـــونډو خـــوښ دي
تـــه دې پـــه ســـرو شـــونډو زلال ســـتايه
زه بـــه زګېروي‍ـــو تـــه ســـلګۍ وهمـــه
تـــه کـــوم بـــې غمـــه زړه خوشـــال ســـتايه
زه تـــــومتي د زولنــــــو لايـــــق يـــــم
تـــه نـــن د ښـــکلو زلفـــو جـــال ســـتايه

زه بـــه تقـــدير پســـې بيـــديا لټـــوم
د نـــاز حـــرم کـــې تـــه وصـــال ســـتايه.

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: The Digital Library

✵

سپینې سپوږمۍ ځار دې شم ما سره ناکام کوه
حال مې د زړګي وایه یار ته مې سلام کوه

ناست یم یکتنها په غم، سترګې مې په اوښکو نم
ډک مې له ګیلو سره دا رنګین پیغام کوه

زړه شو په لمسون د چا، لاړه په لټون د چا
تا ته نیمه خوا درځي ګراني لږ پرې پام کوه

لاس په نام دقت سره، ورشه محبت سره
سوال مې د وصال سره ښه په احترام کوه

وبسه د حیران پیغام، دا د مینې ډک سلام
نور نو د ښکلا صفت ګوره لاس په نام کوه.

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

د نـــازولو پـــه يـــاد خيـــال و ســـودا شـــومه زه
ځيـــرې ګرېـــوان ګرځمـــه رســـوا رســـوا شـــومه زه

زمـــا د زړه پيمانـــه، لـــه غمـــو ډکـــه شـــوله
خيـال و سـودا مـې پـه، سـر نـن بـې درکـه شـوله
د هرچـــا ګوتـــه راتـــه، د تومـــت لکـــه شـــوله
لاړم د غـــرو څوکـــو تـــه ســـر پـــه صـــحرا شـــومه زه

مـــا د زړګـــي شيشـــه کـــې، اشـــنا ليـــدلی دی
د خـــوږې مينـــې پـــه راز، مـــې پېژنـــدلی دی
د خيلـــه لاســـه مـــې اور، ځانتـــه لړلـــی دی
خيـر کـه پتنـګ پـه شـانې دود پـه ښـکلا شـومه زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سترګو کې بیا د اوښکو ، جوړې جرګې غونډې شوې
ستا د دیدن فیصلې ، په کې خوږې غونډې شوې
اشنا د زړه ستنې مې ، درته کږې غونډې شوې
درځم د مرګ په لاره خیر که تالا شومه زه

ستا په یارۍ کې اشنا ، رابانديدا راغی
د کورو کلي پوزخند ، د لېونتیا راغی
وایي حیران لېونی ، هغه ده بیا راغی
خبر له ځانه نه وم انګشتنما شومه زه.

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

غــم دې پــه مــا زور و پــټ پــټ مــې ژړل
زه وم د غــم کــور و پــټ پــټ مــې ژړل

جــوړه قتــل ګــاه وه مینــې ژړېــدې
هــر طــرف غوغــا وه ســرې لمبــې ختــې
بــل د هجــران اور و زړونــه داغېــدل

خولــه پــه خنــدا ډکــه وه ښــکلې بــې پــروا
ناســته څکــه پکــه وه ســپین مــخ یــې زېبــا
تــور زلفــان یــې خــور و ، ورو ورو رپېــدل

خیــال د اشــنا یــاد شــو لاړم لاس پــه نــام
زړه پــه دیــدن ښــاد شــو ومــې کــه ســلام
بخــت د حیــران تــور و یــار کلــه کتــل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

ما چې ولیده د یار ښکلی بشر
لکه خاص چې وي په ما باندې اختر

توري زلفې یې په ناز شانه کولې
لور تر لوره کښته پورته و معطر

کرشمو کې یې یو بل عجب اثر و
زما خوار زړګی یې خوار کړ یو نظر

بې پروا مې خوا نه تېره شوه موسکۍ شوه
اور یې بل کړ د حیران د زړه په سر.

Downloaded from: The Digital Library

✵

ځــو بــه ارمانونــه د زړه تنــګ ساتم
نــوره بــه دې لار لکــه ملنــګ ســاتم

تا چې په سرو وينو سترګې سرې کړلې
زه بــه ليمــې ســرې پــه وينــو رنــګ ســاتم

ســترګو مــې د ســترګو لار څــارلې ده
غــوږ کــې د اشــنا د پــاولو شــرنګ ســاتم

درد د ړنــدو ســترګو لــه دوا شــوله
څکــه تــورې خــاورې د پتنــګ ســاتم

زه حيــران بــه اوس زړګــی تســل کړمــه
دا ګيلــې بــه يــار تــه پــه پالنــګ ســاتم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

په سترګو کې د مینې پټ اسرار مزه لري
نازو نه کرشمې د خپل دلدار مزه لري
بورا دی که بلبل
صفت کوي د ګل
مثال نه لري بل
خوږې خوږې خبرې د ربار مزه لري
خوبان که جنګ وقار کړي
د شنو لښتو ګوزار کړي
عاشق پرې افتخار کړي
د ښکلو اخ و ډب کې دندو کار مزه لري

وعده چې د وصال وي

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

د مینې پُرس و پال وي
غمونه ټول پایمال وي
عالمه هغه شپه د انتظار مزه لري
د مینې داسې کار وي
هر څوک چې ګرفتار وي
حیرانه خوار و زار وي
ټول ژوند د عاشقانو ناقرار مزه لري.

Downloaded from: TheDigitalLibrary
(c) ketabton.com: The Digital Library

د بـــدو بـــد د ښـــو بـــه ښـــه یـــاد ېږي
وایـــه اشـــنا د تـــا بـــه څـــه یـــاد ېږي

هر څه به تېر شي مګر هېر به نه شي
د خـــوږې ژبـــې بـــه خـــوا ږه یـــاد ېږي

هــر څــه کــوې خــو نــاروا مــه کــوه
داسې خـو نـه چـې دا بـه نـه یـاد ېږي

ترخـه ترخـه وي تـریخ تـاریخ جـوړوي
د نـــن ترخـــه ســـبا ترخـــه یـــاد ېږي

سـترګې نـږدې کـړه د حیـران زړګـي تـه
سـتا خـوږې سـترګې یـې د زړه یـاد ېږي.

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

لېـــونۍ مينـــې دې هســـې لېـــونی کـــړم
چـــې همـــه واړه عـــالم کـــې خنـــدنی کـــړم

مســـتې ســـترګې دې د ســـرو لبـــانو ســـت کـــړي
بـــې صـــبرې دې ســـپينې خـــولې تـــه هـــولنی کـــړم

چـــې د مـــخ ډيـــوې دې بلـــې پـــه تـــور تـــم شـــي
هغـــه دم بـــه ځـــان و جســـم ســـپېلنی کـــړم

تېـــر خـــو هېـــر دي پـــه حيـــران د ســـبا پرېـــږده
کـــه يـــو ځلـــې دې رايـــاد لا پرونـــی کـــړم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

زما ژوند د یار له غم سره مزه که
لکه گل د اوبو نم سره مزه که

د ښکلا حسن کتو لایق دې نه یم
پیغمبر لوح و قلم سره مزه که

پاکه مینه د حیران پاکه اشنا ده
ځکه مینه مې صنم سره مزه که.

Downloaded from: The Digital Library

✵

شــیرینه یــاره نــو پــه خولــه بــه څــو ګیلــې کومــه
پرېــږده چــې مینــه کــې ســلګۍ وړې وړې کومــه

یو خوا دې غم د تورو سترګو کړم زخمي په ځیګر
بــل دې هجــران پــه زړه را ومنــډه د ظلــم خنجــر
خلاصــه مینــې دې پــه غــم کــې کړمــه شــام و ســهر
درتــه ګیلــې بــه نــو د کــومې قبیلــې کومــه

زړه مــې مجنــون شــو رانــه غــواړي د لــیلا ســترګې
لکــه ماشــوم یــې کړلــې ســرې نــو پــه ژړا ســترګې
نــه شــته نیازبینــه کــه رندې شــوې د دنیــا ســترګې
خاونــده چــا نــه بــه تپــوس اوس د لیلــې کومــه

ســوی حیــران یــم ســوی آه ســوی فریــاد کومــه
ژړا لــه غمــه ســتا د دوه ســترګو پــه یــاد کومــه
وړې ســلګۍ بــه د مجنــون او دفرهــاد کومــه
دا مــې پــه برخــه دی ســلګۍ وړې وړې کومــه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړګیه تا ته لیلا بیا یاده شوه
ماته جفا د بې وفا یاده شوه

غوټې په موسکه خوله خندا کوله
بلبله ستا مې واویلا یاده شوه

شبنم له ګله بېلېده ژړل یې
ځکه مې سمدستي ژړا یاده شوه

حیرانه حال مې د پتنګ ولیده
ماته د مینې ناروا یاده شوه.

Downloaded from: The Digital Library

نیمه شپه وه د خیالونو ولولې راغلې
د غمونو ډلې ډلې قافلې راغلې

نیمه شپه وه چې د هجر لمبه بله شوه
دا د غم لمبه مې تاوه له ګوګله شوه
زړه زخمي شو شنې لوخړې مې له خولې راغلې

سترګې پټې خیال کې ډوب د خپل اشنا شومه
لاس مې پاس په تندي کېښود په ژړا شومه
له هیبته مې په مخ سرې خولې راغلې

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

تنها ناست یمه فریاد د یار په یاد کوم
سوی سوی اسوېلی سوی فریاد کوم
هرې خوا نه د هجران د غم لمبې راغلې

نور څه نه و توره شپه وه یو حیران غریب
یک تنها په غم کې ډوب کم بخت پرېشان غریب
ځکه خولې ته مې نیمګړې څو ګیلې راغلې.

Downloaded from: The Digital Library

✵

پــه زړه مــې د ژونــدون هغــه نازونــه ټــول ارمــان دي
د تـــورو تـــورو ســـترګو
ارمــان مــې هـر زمــان دی ، د تـــورو تـــورو ستـــرګو

ســوری ســوری ځیګــر دی، د مینــې انتظــار کــې
پــه زړه مــې جــوړ محشــر دی، د مینــې انتظــار کــې
یـــو مینـــه زمانـــه ده اشـــنا ډېـــر دي عاشـــقان دي
د تـــورو تـــورو ســـترګو
څــوک ســر وهــي ژړېــږي، اختــه پــه اندېښـــنو
څــوک زړه مبښــي ځــوربږي اختــه پــه اندېښـــنو
لــه اوښــکو وینــو ډک یــې انتظــار دواړه چشــمان دي
د تـــورو تـــورو ســـترګو
نــن تېــره پــه ســبا شــوه، تــر څــو بــه لا حیــران یــې
ســبا د غــم ســودا شــوه، تــر څــو بــه لا حیــران یــې
رنــګ ژیــړ پــه یارانــه کــې وچــې شــونډې د حیــران دي
د تـــورو تـــورو ســـترګو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هسې غم کړمه د ښکلو بې اختیار
په رڼو سترګو مې ورکه کړله لار

نه پوهېږم چې دا څه راباندې شوي
چې نه یار شم پېژندلی نه اغیار

سرې لمبې شوې رانه تاوې په کې سوځم
راته اور شو نو ښایسته ښکلی ګلزار

که د ټول جهان خوبان ټول وفادار وي
په قسمت د خوار حیران دی جفا کار.

Downloaded from: The Digital Library

✵

ودې ســـوم جانانـــه ســـترګو کـــې اثـــر لـــرې
زړه مـــې شـــو قلـــم قلـــم څـــه خيـــالي بشـــر لـــرې

راشـــه ســـاه مـــې خېږي روح مـــې تاتـــه انتظـــار دی
ای د زړګـــي ســـره نـــور پـــه دې کـــې بـــې اختيـــار دی
مرمـــه بـــې لـــه تانـــه چـــا بانـــدې نظـــر لـــرې

رنځ زما مشکل شو ساه مې خېږي درد مې زور دی
ای د رنـــځ طبيبـــه ! رارســـېږه حـــال مـــې نـــور دی
ای د درد درمانـــه راشـــه کـــه خبـــر لـــرې

مينـــه دمـــين وي خـــو پالنـــه وي دنيـــا کـــې
بيـــا بـــه پـــس لـــه مرګـــه وفـــا څـــه کـــوم عقبـــا کـــې

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

هلتــه بــه شــي ګرانــه خيــال کــه د محشــر لــرې

زه دا ســتا حيــران يــم څــه مــې کــړې رضــا دې خپلــه
ســرو مــال مــې ســتا عشــق کــې بــايللی لــه ازلــه
ګرانــه مهربانــه تــه اختيــار پــه ســر لــرې.

Downloaded from: The Digital Library

✵

روبیاره یار ته وایه زما سوال منې که نه؟
د مینې په دنیا کې مې وصال منې که نه؟

دوه سترګې دې کړه پورته زه خیال ستا د لیدو کړم
رښتیا وایه محبوبې دغه خیال منې که نه؟

د ګل قدر بلبل کړي د جمال به عاشقان
تعظیم د عاشقانو د جمال منې که نه؟

یو ځلې دې خوله راکړه په ډېره خوږه مینه
د مینې ارزوګانې هر مهال منې که نه؟

حیران د ارزو ګله لړ په بد حال مې خبر شه
نیمګړې التجا مې د بد حال منې که نه؟

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

څوک راته سلګۍ که څوک مې ځای پرځای وژلي دي
ما چې په ملالو سترګو هرې خوا کتلي دي

زه چې سترګې تورې شوندې سرې او ربل شانه کړمه
تورې زلفې نورې په سپين مخ دانه دانه کړمه
ښايي چې تمام عالم به وارە دېوانه کړمه

سترګې به رندې وي په ليدو چې مبتلا نه شي
هغه زړه دې وچوي چې په يو نظر تالا نه شي
وينې به يې سپينې په هر رګ کې په جوش رانه شي

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

زړونه مې د مينې په سيخ اړخ په اړخ داغلي دي

ډېر زما له غمه حال زبون ځيرې ګرېوان ژاړي
هر خواته چې ګورم لېوني خواره پرېشان ژاړي
بل مې د خولګۍ په تمه تل سوی حيران ژاړي
ډېر راته راغلي بېنوا راځنې تللي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

رانه هېر کړو ډېر یادونه دا ستا یاد
چې رایاد شي بس زړګی شي په فریاد

افرین دې په دا هسې یارانه شي
زه دې غم کړم صبح و شام و ته عناد

ستا په مینه چې زه هغومره صادق یم
په جهان به نه مجنون و نه فرهاد

پس له مرګه که ښادي راشي لحد کې
څه فایده ده چې په ژوند نه شومه ښاد

نه د رب په رضا لاړه نه روغېږي
په حیران بېچاره وشو څه فساد.

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: The Digital Library

✵

په ښکلو ارمانونو به دا سوی زړګی سوړ کړم
وطنه ! تا به جوړ کړم وطنه تا به جوړ کړم

زما ښایسته وطنه ولا ښه به دې سینګار کړم
دا توري سپېرې دښتې به دې ښې ګل و ګلزار کړم
ښایسته ښکلي زلمیان به دې راپورته په تلوار کړم
دا وږي یتیمان به دې هر یو په ګېډه موړ کړم

ړانده، کاڼه بچي به دې بینا په زېربنا کړم
بیرغ به دې راپورته په چک چکو په هه ها کړم
زمونږ ملي ناموس یې ټول به تا ځنې فدا کړم
قربان به دې خدمت کې نر او ښځه ځوان او زوړ کړم

Downloaded from: The Digital Library (c) ketabton.com

د پوهې لمر ختلی معلومداره ښکاره لاړ ده
تیارو د ناپوهۍ نه یو وتلي اوس سهار ده
منزل و هو روان یو خپل هدف ته مو تلوار ده
قسم دی چې بد خوا به دې په ډېر ارمان کې سوړ کړم

ستا ناوې به سینګار شي لور تر لور به خوشالي شي
حیرانه بیا به هلته ټول جهان سره سیالي شي
ازبک و هزاره افغان به کلکه وروروليي شي
هر خوا به کور په کور درځنې ورک ملي اروړ کړم

Downloaded from: The Digital Library

تر څو په خوب ویده دي د وطن ښایسته زلمیان
راپورته شئ بیدار شئ لږ څه وپېژنئ ځان

وطن زموږه کور دی په خپل کور کې نا محرم یو
چې نوم د وطن واخلو نو په دې ولې مجرم یو
څه وجه ده ځوانانو سپېره خور د هر ظالم یو
بېګاه سبا په سر د ظالمانو خورو سوکان

نه مو ښې جامې په تن کړې نه په نس باندې ماړه شو
د یو څپک جواري په ارمانونو کې زاړه شو

Downloaded from: The Digital Library

نه هېڅکله د خان صاحب د قرض ځني ساړه شو
تر څو به دوی خانان وي موږه وربي مزدوران

جهان کې کونج په کونج ورک شوی نوم د استعمار
اختر دی مساوات دی هر يو بوخت دی په خپل کار
تبعيض له منځه تلی د مزدور او د بادار
تراوسه زموږ غوښې خوري ناترسه باداران

په ډېره شتمنۍ کې موږ ولې خوار و زار يو
دا ځکه چې حق غواړو بس کافر شو ګنهکار يو
ملا صاحب کړو امر دوزخيان شو معلومدار يو
حيرانه وايه موږه به شو کله جنتيان.

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

د جاهلانو خندا اورمه ځورېږم
خلک مې ولې کچه بولي
هنر زما پیشه دی

عقل، شعور لرم انسان یم
ځواني طاقت لرمه ځوان یم
د قام د هیلو ترجمان یم
د ګران ولس په خدمتونو نه شرمېږم
هنر زما پیشه دی

Downloaded from: TheDigitalLibrary
(c) ketabton.com: The Digital Library

مین په خپل ملي کلچر یم
په اهلیت کې ښه خبر یم
مسخره نه یم با هنر یم
خیر که خلک خاندي زه خو ډېر په دې نازېږم
هنر زما پیشه دی

بشر خو ټول مغه بشر دی
یو اراده یو یې مصدر دی
که خوار غریب که معتبر دی
په کور او کلي کې زه ولې بد یادېږم
هنر زما پیشه دی.

Downloaded from: The Digital Library (c) ketabton.com

✵

ماتـــه پــه کعبــه د چــا قســم مــه راکـــوه
مینـــه مـــې حـــرم دی بـــل حـــرم مـــه راکـــوه

مینـــه خـــو پېغـــور نـــه دی د مینـــې لېونیـــه
ماتـــه پېغورونـــه د صـــنم مـــه راکـــوه

خیـر دی کـه د یـار لـه غمـه مـرم حکیمـه ودې مـرم
بـــس د زړه زخمـــو تـــه مـــې ملهـــم مـــه راکـــوه

دا زه حیـران لـه غمـه لېـونی او غمجـن خـوښ یـم
غـم مـې د یـار خـوښ دی بـل یـو غـم مـه راکـوه.

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

ابتره راغله ساه نیولې قسم
بې پروا تېره شوله غلې قسم

بېګاه مې خوا نه بې پروا تېره شوه
غره د حسن په ښکلا تېره شوه
له قاره شنه ښکلې لیلا تېره شوه
بیا کوم ناترسه قارولې قسم

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

یــــوه شــــغله وه راښـــکاره غونـــدې شــــوه
د عاشــــقانو ننـــداره غونـــدې شــــوه
کـــږه وږه شــــوه کنــــاره غونـــدې شــــوه
شــــوخه هوســـۍ چـــا ځغلـــولې قســــم

په ښایســـته مـــخ یـــې سـره ګـــلان کرلـــي
پـــه ســـپینو لېچـــو یـــې مـــاران روزلــــي
پـــــه کرشــــمو یــــې عاشــــقان وژلــــي
د زړونـــــو ښـــکار تـــه راوتلــــې قســــم

حیرانـــه خیـــال وکـــه ســـودا د مینــــې
دا کـــوم مثـــال دی پـــه دنیـــا د مینــــې
یـــــا حقیقـــت بـــه وي لـــیلا د مینــــې
کـــه مـــې پـــه خـــوب چېرتـــه لیـــدلې قســـم.

Downloaded from: The Digital Library

سترګو دې بیا ناغې پیدا کړلې غمجنې دي
چا نه ګیله منې دي د زړګي سره

خاطر دې بیا ولې ملال دی د زړه سره زما
سترګې دې بیا ناغې ناغې شوې نازپروره زما
چا ته له درده غاښ چیچې لرې دلبره زما
په مخ دې مړې اوښکې خورې سلګۍ غمجنې دي

Downloaded from: The Digital Library

زړګی دې ډک دی لـه ګیلو پـه خولـه ویلې نـه شي
د اند ښـــنو تو پـــان د زړه تســـلولی نـــه شـــې
د خواشـینۍ، سـلګۍ پـه شـونډو پټـولی نـه شي
د غـــم ســـلګۍ دې بیـا بـــې واره لغـــوړنې دي

د ښو څـوکې دې ابتـرې شـوې تسـل بـه غـواړي
لـه اوښـکو ډکې چاتـه برې شوې تسل به غواړي
د حیـران خواتـه برابـرې شـوې تسـل بـه غـواړي
لـــه ګیلـــو ډکـــې کرشـــمې دې اند ښـــمنې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

مخ مې د هجران په لمبو سوی سوی سکور دی
دا زېبښلی رنګ مې ګوره څه له غمه تور دی

هسې نا کردې چې دې زما په ژوندون کړې دي
ستا خمارو سترګو مې د ژوند سرمايې وړې دي
ستا له ظلمه زوره مې اعضا د بدن ستړې دي
هسې دې په ما را اړولې د غم خړې دي
زه په فرياد ناست يم ستا خوښې او لړې چړې دي
دود مې له سر خېږي بل مې زړه کې دغه اور دی

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: The Digital Library

حق ويلی نه شم راسره د هجران وېره ده
تا چې په ما کړې اوس مې هغه کرده هېره ده
دا تعدا لا څه کوې چې تېره لا په تېره ده
خير دې عاقبت وي راته دا ظلم لا چېره ده
دا څنګه ياري ده چې له مينې جفا ډېره ده
ښاد په وصال نه شوم د هجران انديښنه زور دی

زه په ژړا ناست يم ته زما په ژړا خاندې
چاته ستا له لاسه دا زخمي زړګی کړم وړاندې
هسې ناکردې چې ته زما په ژوندون کاندې
خود دې زه حيران په اور ستي کړم لاندې باندې
ما په سر ګاللي ستا له خوا نه ترخې تاندې
خير که ستا له لاسه مې خراب د زړګي کور دی.

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

زه چې ژړېږم اشنا هم ژاړي
ټوله دنیا زما په غم ژاړي

د یار له غېږې په ژړا پرېوتم
لکه په ګل کې چې شبنم ژاړي

زړګیه ویلی شه ټوټې ټوټې شه
چې نازولی په حرم ژاړي

زما د ژوند صحنه قلم لیکلې
که حیران نه ژاړي قلم ژاړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: The Digital Library

چاته ښکاره کړمه د زړه زخمونه
اشنا پرې ایښي د جفا داغونه

زما له غمه دفترونه جوړ شول
نه شته د یار دغه عمده عرضونه

یو مې له ځایه زړه په غم ستي و
سترګو پرې ښخ کړل د بڼو سیخونه

زړګی مو موړ دی په نعمت د مینې
سبا بېګاه خورم د وصال غمونه

حیرانه زړه دې په جفا تسل کړه
د عاشقانو وي نصیب دردونه.

Downloaded from: The Digital Library

هغه يار د مينې بې وفا و پر ستم و خوت
چاته فريادي شم جفا كار زما صنم وخوت

څو به ستا له لاسه نازنينې د زړه وينې خورم
ستا د بېرحمۍ څپېړې زړه باندې سنګينې خورم
دغه زما حال دی اند ښنې دا ستا د مينې خورم
وكړه يو نظر د مينې ستا په خيال مې دم وخوت

نور عالم كل واړه زندګي لري خندا سره
دا خو بخت زما دی الوده غم و سودا سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړه زما بلد شو اندېښنو ويرو ژړا سره
څه وکړمه خدايه په نصيب مې د يار غم وخوت

چاته ستا له لاسه دا زخمي زړګی ښکاره کړمه
څوک به مې عرض واخلي که ګرېوان پاره پاره کړمه
ستا د ظلم و زوره به نګاره څه چاره کړمه
بس کړه ظلم پرېږده له زخمي زړګي مې نم وخوت

زه حيران مجبور شوم فريادي درته راغلی يم
اور مې په سر بل دی لکه شمع سوزېدلی يم
مرمه نه روغېږم له ډېر درده کړېدلی يم
ولې دې غماز په درکې مانه مقدم وخوت.

Downloaded from: The Digital Library

✵

درد مـــې پـــه زړه دی تـــه ګـــولۍ راکـــی د ســـر مامـــا
مـــرض مـــې ګـــوره بیـــا نســـخه راکـــړه ډاکټـــر مامـــا

وايـــم د غـــاښ معمـــولي درد لـــرم نســـخه کـــه راکـــړې
تـــه د اتـــو کـــالو ليکـــې راتـــه بســـتر مامـــا
معاينـــه خانـــه کـــې کښـــته پورتـــه ګـــورم هېـــڅ نـــه شـــته
خـــالي خلتـــې دي د ســـېرمو زوړ نيشـــتر مامـــا
همدغـــه وينـــې مـــې رګـــو کـــې وې چـــې تـــوی دې کړلـــې
دا پېچکـــاري وه کـــه د زوړ غـــويي وه ښـــکر مامـــا
پيســـه دار درولـــې غريـــب پـــه ټيـــل وهلـــو باســـې
بيـــدار ولاړ دی دروازه کـــې کمبـــوډر مامـــا

حيـــران بـــه څـــو درتـــه پـــه شـــعر ســـتايي د زړه دردونـــه
خـــدای دې غريـــب لـــه زړه نـــه خپلـــه کـــه خبـــر مامـــا.

Downloaded from: The Digital Library

✲

نه به ژوندی یم نه به ښکلې لیلا بیا ووینم
نه به یې سپینه خولګۍ د که په خندا ووینم

نه به ژوندی یم نه به بیا هغه نازونه کوي
نه به په تورو سترګو پټ اشارتونه کوي
نه به یې سرې شونډې نازک ستونه کوي
نه به د بلې معشوقې داسې وفا ووینم

نه به ژوندی یم نه به بیا هغه خیالونه کړمه
نه به یې تورې زلفې بیا د ناز تالونه کړمه
نه به یې بیا له سپینې غاړې تاو لاسونه کړمه
نه به په خوب کې چېرې هغه تماشا ووینم

نه به ژوندی یم نه به بیا هغه اشنا راشي
نه به مې بیا غېږې ته مسته په خندا راشي

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

نــه بــه پــه مخــه نــازولې لــيلا بيــا راشــي
نه بـه د مينـې ډكـې سـترګې پـه موسـكا وويـنم

نه بـه ژونـدى يـم نـه بـه بيـا زلفـې تـاودارې كـړي
نــه بــه پــه ســپين جمــال خالونــه لارې كــړي
نه بـه حيـران تـه رابـڼكاره سـترګې خمـارې كـړي
پيـدا بـه نـه شـي كـه څلـور كونجـه دنيـا وويـنم.

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه

محمد اسمعیل یـون د حـاجي محمـد خان زوی پـر ۱۳۴۲ل کـال، د لغمان ولایت د الینګـــــار ولســـــوالۍ دنیازیو په یوې روښـــنفکرې کـــورنۍ کـــې زېږېدلی دی.

لـومړنۍ زده کړې یې د الینګار ولسوالۍ د سلینګار پـه لـومړني ښوونځي کې سرته رسولي دي، تر هغه وروسته کابـل تـه راغـی او په خوشال خان لېسه کې شامل شو. پر ۱۳۶۶ل کال له نوموړې لېسـې څخه په دویم نومره بریالی او پر ۱۳۶۷ل کـال د کابـل پوهنتـون د ژبـو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې محصل شو. پـر ۱۳۷۰ل کـال لـه نومـوړې څـانګې څخـه اول نـومره بریـالی او پـر همـدې کـال بېرتـه دپښتو څانګې د کدر غړی شو. پـر ۱۳۸۵ل کـال پـه نومـوړې څانګـه

Downloaded from: The Digital Library

کې د ماسترۍ دوره پیل شوه، یون په ډېر ښه او بریالي ډول دا دوره پایته ورسوله.

محمد اسمعیل یون له ۱۳۷۰ ل کال څخه بیا تر ننه پورې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي تدریسي غړی او د (پوهندوی) علمي پوړۍ ته رسېدلی دی، پر استادۍ سربېره، استاد یون د ((کابل پوهنتون))، ((هیلې)) او ((شمشاد)) مجلو د چلوونکي دنده هم په ښه ډول ترسره کړې ده. په پېښور کې د چاپېدونکې ((معارف)) مجلې کتونکی غړی هم و. همدا رنګه د یو شمېر نورو چاپي خپرونو همکار هم پاتې شوی دی.

استاد یون پر ۱۳۸۱ ل کال، په جلال اباد کې بېړنۍ لویې جرګې ته د ختیزو ولایتونو د انتخاباتو د دفتر مشر شو، د دې جرګې لپاره تر ټاکنو وروسته د جرګې غړی، بیا د جرګې د غړو له خوا د بېړنۍ لویې جرګې دلومړي منشي په توګه انتخاب شو. استاد یون په دې جرګه کې تر خپل وروستي وسه خپل ملي او تاریخي مسولیت ادا کړ او د هېواد دښمنه عناصرو د توطیو مخه یې ونیوله.

تر دې جرګې وروسته، کله چې د افغانستان د اساسي قانون د تدوین بهیر پیل شو، نو استاد یون بیا د دې بهیر لپاره د ختیزو ولایتونو د دارالانشاد دفتر مشر وټاکل شو. په ختیزو ولایتونو کې د اساسي قانون د لویې جرګې لپاره انتخابات هم د همدې دفتر له

Downloaded from: The Digital Library

خوا ترسره شول.استاد یون د اساسي قانون د تصویب په لویه جرګه کې د نوموړې جرګې د دارالانشا د غړي په توګه خپل فعال رول ادا کړ. تاکل شوې وه، استاد یون په ختیزو ولایتونو کې د افغانستان د جمهوري ریاست لپاره د عمومي ټاکنو د دفتر مسول شي، خو په کابل کې د لویو جنګسالارانو او ځینو تنظیمي مشرانو له خوا پر حکومت او ملګرو ملتونو د زیات فشار له امله له کاره ګوښه شو.ملګرو ملتونو(UNAMA) استاد یون ته وړاندیز وکړ، چې په کابل کې به تر دې لوړه دنده ورو سپارو ، خو استاد یون ونه منله او خپلې استادۍ ته یې دوام ورکړ.

درې کاله وروسته یې د ځینو ملګرو په زیات ټینګار او غوښتنه، د جمهوري ریاست د ملي امنیت شورا په دفتر کې د فرهنګي چارو د ریاست دنده ومنله او په کابل پوهنتون کې پر استادۍ سربېره لا تر اوسه دا دنده پر مخ وړي.استاد یون پر ۱۳۸۵ل کال د افغانستان او پاکستان د امن ګډې جرګې لپاره د افغانستان له خوا د منشي په توګه غوره شو او دا دنده یې هم په ښه ډول ترسره کړه.

استاد یون د خپلو اکیکوال په توګه په تېرو شلو کلونو کې ګڼ شمېر فرهنګي او ټولنیز خدمتونه ترسره کړي، په ګڼو چاپي، راديويي او ټلويزیوني مرکو کې یې د واقعیتونو او حقایقو د ثرګندیبان له امله د خلکو په زړونو کې ځای نیولی دی. که څه هم

Downloaded from: The Digital Library

ډېر خلک د یون لیکنې، مرکې او نظریات خوښوي، خو یو شمېر داسې خلک هم شته، چې د یون سرسختي مخالفین دي. د هغه ملي او ګټورو نظریاتو ته هم غلط رنګ او تعبیر ورکوي، دا ډول اشخاص، چې اکثره یې زورواکي او د سیاسي ډلو ټپلو غړي او مشران دي، د استاد یون نظریات خپلو شخصي او تنظیمي ګټو ته خطر بولي، نو ځکه یې په ټینګه مخالفت کوي. زه ددې شاهد یم، هر کله چې یون کومه لیکنه او مرکه کړې، نو دده پر ورانديې یې مثبت او منفي غبرګونونه دواړه راپارولي دي، منفي غبرګونونه اکثره وخت د هغو اشخاصو او ډلو له خوا وي، چې په تېر کړکېچن سیاسي بهیر کې یې ډېرې نامشروع ګټې ترلاسه کړي او ځانونه یې مطرح کړي دي.

مثبت غبرګونونه اکثره د ولس د مشرانو، روښنفکرانو او نورو مخورو له خوا وي، خو استاد یون په دغسې سختو اغزنو او تنګو شرایطو کې بیا هم خپل فرهنګي، سیاسي او ټولنیز کار ته دوام ورکوي.

دا اوسنی فرهنګي کار، چې تاسو یې اوس په مسلسل ډول ګورئ، دا د تېرو شلو کلونو کارونه دي، چې له تېر یو نیم کال راهیسې پرې په منظم ډول کار شوی، او ډل شوي او دادی ستاسو مخې ته اېښودل کېږي، په داسې یو دولتي دفتر کې چې بوختیاوې په کې

Downloaded from: The Digital Library

ډېرې وي، د منظم او ستر فرهنګي کار سرته رسول اسانه کار نه دی.استاد یون پر خپلو فرهنګي کارونو سربېره د ګڼو فرهنګي ټولنو د غړي، همکار او موسس غړي په توګه هم خپل فرهنګي رول ادا کړی، په پېښـور کـې یـې د دوو المـان مېشــتو فرهنګــي ټولنــو (دافغانستان دکلتوري ودې ټولنې) او(د پښتني فرهنګ د ودې پراختیا ټولنې) د همکار په توګه د بېلابېلو لیکوالو په لسګونو اثار، ایډیټ او چاپ کړي دي. دغه راز یې په سلګونو کورنیو مشاعرو، ادبي غونډو او سیمینارونو کې ونډه اخیستې ده، خپله یې هم په لسګونو مشاعرې،سیمینارونه او علمي ورکشاپونه جوړ کړي دي.

سربېره پر دې، په یو زیات شمېر، ملي او نړیوالو کنفرانسونو کې یې په ښه ډول د خپل هېواد استازي کړې ده. دلته به یې د اثارو یادونه وکړو:

اثار

الف- پنځونې:

کتاب نوم	څرنګوالی	چاپکال
• مټکور	لومړی شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• په اورونو کې سندرې	دویمه شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷

ب- راټولونې:

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

- هیلې   ګډه شعري ټولګه   دویم ۱۳۸۷
- نیمګړي ارمانونه   د حیران شعري ټولګه   دویم ۱۳۸۷
- د لوونو فصل   ګډه شعري ټولګه   دویم ۱۳۸۷
- د نازو انا یاد   د سیمینار د لیکنو ټولګه   دویم ۱۳۸۷
- د استاد الفت نثري کلیات   د استاد الفت نثرونه   دریم ۱۳۸۷
- سیندونه هم مري   د اسحق ننګیال شعري منتخبات   دویم ۱۳۸۷

ج- ژباړنې:

- د ټولنپوهنې له نظره: په افغانستان کې د واک جوړښتونه
  د پوهنوال روستارتره کي اثر   دویم ۱۳۸۷
- .د افغانستان فرهنګي میراثونو ته یوه کتنه
  د نینسي دوپرې اثر   دویم ۱۳۸۷
- په افغانستان کې د جګړې جنایتکارانو محاکمه
  د پوهنوال روستار تره کی اثر   دویم ۱۳۸۷

د- یونلیکنې:

- د اماراتو سفر   د اماراتو یونلیک   دویم ۱۳۸۷
- که یون دی یون دی   د اروپا یونلیک   لومړی ۱۳۸۷
- د پنټاګون ترڅنډو   د امریکا یونلیک   لومړی ۱۳۸۷

هـ- څېړنې او شننې:

- د محمد ګل خان مومند اند و ژوند ته یوه لنډه کتنه   دویم ۱۳۸۷
- استاد زیار د پښتني فرهنګ یو ځلاند ستوری   دویم ۱۳۸۷
- د کابل پوهنتون د ادبیاتو پوهنځي پښتو کتابښود   دویم ۱۳۸۷
- د افغانستان فرهنګ ته اوښتي زیانونه   دویم ۱۳۸۷

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

- د پښتو شعر هندسي جوړښت شپږم ۱۳۸۷
- له افغانستانه د مسلکي کادرونو د فرار عوامل دویم ۱۳۸۷
- ساینسي پرمختیاوې دویم ۱۳۸۷
- ببرنۍ لویه جرګه ولسواکي او زورواکي دویم ۱۳۸۷
- اندیال خوشال لومړی ۱۳۸۷
- هیله د خپلو سریزو په لمن کې لومړی ۱۳۸۷
- کلتوري یون لومړی ۱۳۸۷
- فرهنګي فقر لومړی ۱۳۸۷
- مرګه او مرګې لومړی ۱۳۸۷
- خوشال په خپل ایډیال لومړی ۱۳۸۷
- د کتابونو په وربمو کې لومړی ۱۳۸۷
- افغانستان په سیاسي کړلیچ کې لومړی ۱۳۸۷
- پښتو لیکنی سمون لومړی ۱۳۸۷
- اوسنۍ رسنۍ لومړی ۱۳۸۷
- که نړیوال ماته وخوري؟ لومړی ۱۳۸۷

خدای (ج) دې استاد یون ته ډېر عمر ورکړي او جرئت دې ورته هم تاند لري، الله (ج) دې دی له هر ډول بدو بلاوو وژغوري، په فرهنګي کارو زیار کې ورته د نور زغم او وسېلې هیله لرم.

په درناوي

وفاالرحمن وفا

کابل - افغانستان

(c) ketabton.com: The Digital Library

nimgəṛi armanuna

(Uncompleted desires)

Hairan’s poems collection

Collected
By:
M. Ismael yoon

ISBN 978-9936-500-01-3

د خپرونو لړ: (۲)

(c) ketabton.com: The Digital Library

Get More e-books from www.ketabton.com

Ketabton.com - ebooks library

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library